

Tudusoo ja Sirtsu looduskaitsealade soode taastamiskavade tööversiooni avalik arutelu 16. juunil Tudu koolimajas

Algus: 15:05, lõpp: 18.30.

Osalejad: 21 inimest, sh 4 inimest projektimeeskonnast (Marko Kohv, Jüri-Ott Salm (JOS), Urmas Sellis, Voldemar Rannap, Leevi Krumm, Kaarel Sikk, Arne Ader)

Päevakava:

15:00 Keskkonnaameti ja Eestimaa Looduse Fondi poolt avasõnad
15:15 Soode taastamise põhimõtted ja taastamiskava tööversioonide tutvustus, Marko Kohv, ELF
16:15 Riigimetsa Majandamise Keskuse roll projektis, raiete kavandamine, RMK, Leevi Krumm
Kohvipaus
16:45 Tudusoo ja Sirtsu elustik, Voldemar Rannap, Urmas Sellis, Tartu Ülikool
17:00 Arheoloogilised tööd taastamisaladel, K. Sikk, Arheovisioon
17:15 Kultuuripärand ja avalikkuse teavitust. Piret Pungas-Kohv, ELF (ette kandis JOS)
17.30 Kokkuvõtte, projektijuht Jüri-Ott Salm, ELF

Maret Vildak, KeA (suuline ettekanne). Küsimusi ei esitatud.

JOS, ELF. Slaididel ülevaade projektist ja ajakava. Küsimusi ei esitatud.

Marko Kohvi (MK) ettekanne, slaidid leitavad lisas, samuti kasutati tegevuste illustreerimiseks QGIS programmi.

G. Lepassaare: Mille alusel sihtkaitsevööndis töid teostatakse?

MK: Kaitse-eeskirjast tulenevalt ja kokkuleppel keskkonnaameti, RMK ning teiste maaomanikega.

G. Lepassaare: tuhat tammi vaja, mitu kobrast oleks selleks vaja?

MK: kopratammid fikseerime. Kopra paisud ei ole püsivad. Kobrast nendes süsteemides on kümnekond ja neil on positiivne efekt soode taastamisele.

G. Lepassaare: mida tähendab kogukonnale, mida kasulikku, mida halba?

MK: ettekandest suur osa oli sellest, kuidas vältida negatiivseid mõjusid taristule, maaomandile. Soo tehakse korda ja need maad on määratletud looduskaitsealade sihtkaitsevöönditena.

G. Lepassaare: ökosüsteem muutub, mingi osa hävineb?

MK: Eestis on kuivendatud 1,2 mln ha maid, hetkel plaanitakse taastada ca 20 000 ha soid. Need ökosüsteemid, mis on tekkinud kuivenduse mõjul ja omavad ka mingit looduskaitsealalist väärtust, on väga palju ja neid ei hakka keegi tagasi pöörama. Probleem on aga näiteks lagesookoosluste vähenemisega ja nendega seotud liikidega.

GLepassar: Mis juhtub siis, kui projekti ellu ei viidaks?

MK: Soode seisukord halveneb, üheks probleemiks metsastumine. Ka praegu maa-ameti ortofotode seeriatega jälgimisel näeme metsastumise osakaalu suurenemist. Osa kraave kasvab kinni, valdavalt siiski

mitte. Kraavide eluiga peetakse tavapäraselt 25 a, näiteks RMK rekonstrueeris Tudust idas suured kuivendussüsteemi alad. Kuid soo mõttes toimivad ka vanad kraavid väga hästi, kuigi metsamajanduslikult nad ei ole enam mõttekad. Oleneb muidugi, kustpoolt vaadata. Kraavitus toimunud enamasti servaaladel – siirdesood, kus taastuvad jõhvikaalad.

Lauri Lutsar (LL): kui on suured vihmad, siis peaks pikenev vee viibeag vooluvete võrgustikus, et allavoolu ei hakkaks uputama. Kas siin piirkonnas võib olla nendel kraavidel mingi mõju sellele?

MK: Jah, see mõju on hästi teada. Kraavide eesmärk Eesti kliimas aitab aladelt sademetega toodud vett eemale juhtida, suvel kraavides vett peaaegu ei ole. Kraavid juhivad vee soost minema väga kiiresti, näiteks lumesulamisvesi või suured sajuhood. See tähendab, et kraavivõrkude koondumisaladele jõuab vesi kiiresti samaaegselt – üleujutuse tippaeg võib kaasa tuua üleujutusi. Kraavide kinnipanemisel valgaalaga ca 10 000 ha hakkab vesi jõudma jõgedesse aeglasemalt, aidates kaasa näiteks põuaegse veepuuduse leevendamisele.

LL: kas konkreetselt taastamistöõde piirkonnas on seda modelleeritud?

MK: seda on võimalik teha, kuid see nõuab palju detailsemat andmestikku võrreldes olemasolevaga. Ei ole modelleeritud veeliikumiskiiruse muutusi, kuid mitmete uurimistöõde põhjal saab väita, et vee viibeag pikeneb.

LL: soo ökosüsteem – aineringluse komponent on CO₂.

JOS: näitlikustab seda temaatikat Palasi taastamiskavas toodud andmetega. Metsakuivenduslikel aladel on teadusuuringutes erinevaid järeldusi ja ei saa väita, kas ala neelab või emiteerib süsinikku. Siiski muutub alal süsiniku allikaks, kui sealt mets maha raiuda ja puit välja viia.

TAmos: millal toimub taimestiku seire?

MK: taimestiku seire esimene ring plaanitud 2017. a, et määratleda praegune seisund. Seda teostab ELFis magistrikraadiga botaanik, lisaks elustiku seire.

LKrummi ettekanne (slaidid leitavad lisas).

T. Amos: Kas on võimalik, et kui raieid ei õnnestu ilmastiku tõttu teostada, siis projekti pikendatakse?

JOS: jah, siis tuleb seda taotleda.

G. Lepassaare: Palju majandusmetsa läheb RMKlt ära?

L. Krumm: konkreetselt arvestust ei ole tehtud. RMK metsamajanduse pool on võimalikud mõjud üle vaadanud ja need aktsepteerinud. Enamasti tegemist piiranguvöönditega, väljapoole kaitseala mõjusid ei ole aktsepteeritud ega ka kavandatud. Paljudel juhtudel tegemist madala boniteediga metsadega, metsamajanduslikult mitteväärtuslikud.

JOS: RMK on ka paljudel raiealadel aktsepteerinud ettepaneku viia need piiranguvööndite alt sihtkaitsevööndite alla.

V. Rannapi ettekanne (slaidid leitavad lisas)..

A. Ader: Mis kiili liik oli kuivenduskraavis?

V. Rannap: info antud taastamiskavas tehtud ülevaates. Küsimusi ei esitatud.

K. Sikk ettekanne. Küsimusi ei esitatud (slaidid leitavad lisas).

Kultuuripärand ja avalikkuse teavitus. Piret Pungas-Kohv, ELF (ette kandis JOS)
Küsimusi ei esitatud.

Kokkuvõte. JOS. (slaidid leitavad lisas).

GLepassar: Kuidas töid korraldatakse, kes teostab?

JOS: hangete alusel leitakse tööde teostajad.

JOS: tänud Tudu koolile võimaluse eest koosoleku läbiviimisel.